

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 20.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 15. mei 1928.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

2. árg.

Tandlæge BREND

traffes 11-5. Telf. 114.

ISLANDSFISKERIET í ind-
værende Sæson har givet
langt bedre Resultat, end de
fleste have beregnet. Dette er
kun glædeligt, at der nu er
kommen mere Fart i Fiskeriet,
d. v. s. at Udyttet er blevet
bedre end ventet, og ikke mod-
sat. Men som alt her i Verden
har to Sider og ofte flere, har
Fiskeriet for denne Sæson haft
en Skyggeside, som, desværre
altfor ofte, tydeligt illustrerer
»Enigheden» blandt vore hjem-
lige Købmænd og Redere.

Det overmaade gode Fiskeri,
som de færøske Kuttere har op-
naaet, har gjort det nødvendigt
for Kutterne at lægge Fangsten
op paa Island og sælge den til
islandske Fiskeopkøbere. Dertil
er de drevne af den tvungne
Nødvendighed, da de færøske
Fiskefartøjer foruden ikke at være
tilstrækkeligt tidssvarende, ogsaa
ere saa smaa, at de ved gunstigt
Fiskeri ikke rummer en Last
Fisk, som Kutterens Bæreevne
under alle Omstændigheder taa-
ler. Man maa derfor søge Land
og faa Fangsten lagt op for at
kunne fortsætte Fiskeriet. Det
er hvad flere færøske Kuttere i
Aar har gjort. Kutternes Førere
og disses Mandskab ere jo af-
skaarne fra at foretage andet;
men har de færøske Redere og
Købmænd været afskaarne fra
at aftage Fangsten for at føre
denne til det hjemlige Marked,
d. v. s. til de færøske Fisketil-
virkningspladser? Det ser — paa
enkelte Undtagelser nær —
unægteligt saaledes ud, som om
det kun gjaldt Fiskeriet, og ikke
som man dog altid har regnet
med og gerne vil regne med —
den dermed forbundne Industri:
Fisketilvirkningen.

Vi har paa Færøerne to store
Arbejdsgiverorganisationer, som
til enhver Tid, naar det gælder
om at stille sig contra Arbej-
dernes og Fiskernes Krav, dan-
ner et skønt hele. Det er Fær-
øernes Købmændsforening og
Færøernes Rederiforening. Disse
to Organisationer, denne Enhed,
om man vil, skulde man dog
synes ogsaa for en stor Del var
interesserede i, at der paa Fær-
øerne tilvirktes saa meget af
Fangsten, som muligt, da de
ved den indirekte Fortjeneste,
som de først har ved at udrede
eller sælge til de ferskkelige
Kuttere, som de ere Represen-
tanter for, og dernæst af den
direkte Fortjeneste de har af
Fangsten, maatte sætte Pris paa
endnu en Merindtægt, nemlig

den de faar af Fisketilvirknin-
gen. Fiskerne derimod kan, som
Forholdene er i Øjeblikket, ikke
regne med anden Fortjeneste
end den $\frac{1}{3}$, som de i H. t. deres
Kontrakt har Ret til. De har
derimod ogsaa en Fördel ved,
hvis de ser det formaalstjenligt,
at kræve deres $\frac{1}{3}$ in natura;
saa langt kan de naa, men saa
ikke længere.

Købmænd og Redere har her
den store Fördel at kunne be-
stemme, om Fisken skal sælges
til islandske eller andre frem-
mede Fiskeopkøbere. Og det er
hvad de i Aar har gjort. Ved at
udlade at gøre Udveje for at
faa den store Fangst, som Kut-
terne har opnaaet ved Island,
hjem til Færøerne, har de defi-
nitivt taget Bestemmelse om, at
denne Andel af Aarets Fangst,
som nu er solgt i Reykjavik,
skulde komme paa andre Hænder
end færøske.

Dog har der været enkelte,
(Firmaet J. Dahl, Vaag), der har
indladt sig paa at tage en Del
af Fangsten Hjem med Rute-
skibene, hvilket sikkert ikke har
været ret billigt, og man har
derfor skellig Grund til at
tvivle, om dette Firma har haft
nogensomhelst Fördel af dette
Experiment, det skulde lige
være, at den store Tilvirknings-
Industri ikke kom til at staa
stille, hvad alligevel, saavel for
Arbejdere som Arbejdsgivere,
naar alt kommer til, dog har
været en Fördel.

Hvad gør de andre? Jo, de
lader som ingenting. Har Skibet
fisket saa meget, at de lægger
en Del af Fangsten op, ja saa
sælges den der, hvor Skibet
kommer i Havn. Er det allige-
vel ikke for højt Spil? Man til-
føjer en Konkurent paa det
udenlandske Marked, den med
Haandline fangede Fisk, som
alle er enige om altid overgaar
al anden Fisk i Kvalitet, og der-
for altid har de bedste Udsigter
til god Pris paa de fremmede
Markeder. Er det uden den
mindste Omtanke, eller er det
med velberaad Hu, eller er det
maaske noget andet, der ligger
til Grund herfor? For, har det
sine Fordele at kunne sælge paa
Stedet, og saa være fri for mere
Hovedbryderi, saa har det sand-
elig ogsaa sine Konsekvenser.
Vi vil vente og se, og det skal
nok vise sig, at for det færøske
Samfund som Helhed vilde det
have været bedre, om d'Hr.
Redere og Købmænd havde
været enige om at fremme
Beskæftigelsesgraden indenfor
den færøske Befolkning, og i
Fællesskab have lejet et Skib,
der kunde afhente Fangsten fra
Kutterne, saa at Fiskeriet som

Helhed havde kommet det fær-
øske Samfund til Gode i Stedet
for som Tilfældet nu utvivlsomt
vil blive, at den Fisk, som vore

Landsmænd fanger med Haandli-
ne, senere, paa de fremmede Mar-
keder, vil danne et Bolværk for et
gunstigt Marked for vor Fisk.

Eru føroysk fiskiskip nóggóð og altíð nógvæl útgjórd?

Um so ikki er, hvør hevur tá skuldina?

Leygardegin 21. april hgyði
reiðarablaðið »Føroyatiðindi»
oddagrein, ið nevnd var »En
alvorlig Beskyldning».

Greinin skal helst vera at
fata sum ein avarandi, ja,
kanska enn tá hottandi rodd
móti socialdemokratisku ríkis-
dagsmonnum *Kammersgaard*
og *Hans Nielsen*, sum á ríkis-
degi hava vágad sær at finna
at góðsku og útgerð skipanna,
sum kjarnin av føroyskum ungmonn-
um eru úti á havinum við i 8
mánaðir av árinum; men eftir
sum kærumálið hevur uppruna
sin frá sjálvum kapteininum á
danska *verjuskipinum*, ber so
illa til hjá »Føroyatiðindi» at
kvetta málið av sum ónýtt, so
sum hugurin ivaleyst mundi
verið bestur til. Greinin er tí
full av kakli, sum endar í tí
skili, at blaðið við áliti og ey-
mygd gevur seg inn undir inn-
anríkisráðharras Kraghs verndar-
veingir. Hann hevur jú lovað at
ransaka málið; men til hvørs?
— Jú, sum tað framgongur av
»Føroyatiðindi», man tað helst
vera til at slaa niður orð *Hans
Nielsen* um »flydende Ligkister»,
sum tykja at hava sviðið dygt
á vissum støðum, bæði úti og
heima.

So vilt vit kunnu fata orð
»Føroyatiðindi», sum tíværi
eru alt annað enn greið, so
ynskir blaðið at faa málið
ransakað, fyri at togn skal
verða um skip okkara uttanfyri
Føroyar.

Um tann tognin skal fæast til
vegur við at slaa niður allar
atfinningar ella við at bota og
endurnýggja okkara fiskiflota, so
at alt verður, sum tað eigur at
vera, er ikki greitt. Blaðið skrivur
til síðst:

»Man vil endnu huske, hvor-
ledes det socialdemokratiske
Organ her paa Færøerne foran
sidste Valg forsøgte at gøre
sig interessant med en Artikel,
hvori de færøske Kuttere over
en Bank stemplesdes som »fly-
dende Ligkister», en Udtalelse
som Folketingsmand *Hans
Nielsen* — der ikke lader
nogen Lejlighed til at optræde
som »Færoekspert» ubenyttet
— for egen Regning lod gaa
videre til Rigsdag. Men paa
denne Maade kan det ikke
blive ved med at gaa, thi det
vilde være ganske urigtigt at
give sig til Taals med Bevidst-
heden om, at vi heroppe alle

ved, at vel er mange af Kut-
terne gamle, men samtidig af
en Standard, der overhovedet
slet ikke bygges mere, at der
er bekostet mægtige Summer
paa at holde dem vedlige, og
endelig at vi har et meget
omhyggeligt og ansvarsbevidst
Skibstilsyn. Hvor meget vi saa
end ved dette, saa vil det dog
udenfor Færøerne blive Or-
dene om de »flydende Lig-
kister» og de ganske utilstræk-
keligt udrustede, ja ligefrem
ulovlige, Grønlandsfarere, der
vil sidde fast i Bevidstheden,
naar Talen er om færøsk
Kutterfiskeri. Vort Hoveder-
hverv, der skulde være vor
Stolthed, vil paa denne Maade
efterhaanden staa stemplet
som en Skændsel for Landet!»

Vit leggja einki í at skapa
togn um okkara skipaflota ut-
tanfyri landið. (Okkara fiski-
skaps- og sjómannaheður skulu
vit vinna á annan hátt). Men
vit ynskja at okkara fiskiflota
má vera so útbúgvin í allar
matar, at hann ikki bert er for-
svarligur eftir lógini, ta hon
verður passaliga togad og togd;
men at hann má vera so, at
okkara raski arbeidsfúsi ungdom-
ur har kann arbeida undir kor-
um, sum gera hann glaðlyndan,
hugprúðan og heilsugóðan, so
hann fær dirvi at halda fram.
Sum nú er hatta, kunnu vit ikki
venta, at tað verður tilfelli.
Heldur man tað vera so, at ein
hópur av teimum, sum fara
tilskipis, kenna litla gleði við
huga um viðurskiptini innan-
borðs á sluppunum, og vandi er
tífyri, at menn við mentum missa
hugin til fiskidriftina, og hendir
tað, verður tað stórt tap fyri Fø-
royaland. Trongrúmið og ófýsnið
undir dekkinum er nokk ikki
sum best skikkað til at gera
menn hugprúðar, og hvat tað
hevur at týða fyri heilsuna, at
balast í einum lugari, har ka-
byssan stendur og kókað verður
til 18 mans, víta teir best, sum
roynt tað hava. Okkurt er at-
voldin til, at Føroyingar verða
fyrr nervaslitnir enn aðrir menn.

Tann fiskiskapsnevndin, sum
løgtingið setti í 1926 og sum
var samansett av útsendingum
frá ollum portum: Reiðarum,
fiskimonnum, embætismonnum
og politikarum, bæði sambands-
og sjálvstýrismenn, framlegði
samt og einmælt uppskot til
botan og endurnýggjan av okk-

ara skipaflota fyri lógtingið í
1927; men hvat galt? — Ráða-
ríkir sambandshøvðuskambar
gjördu málið ónýtt á tingi og
greiddu tað síðan av hondum í
oðrum skili enn hin sakkona
nevndin hevði lagt tað fram.

»Lov for Færøerne (No. 104
— 1928.) om Fiskerilaan af 4.
April» er hitt ivasama úrslitið;
og nývan verður okkara Fiski-
skapur so væl hjálpin av tí, sum
hann hevði verið tað eftir nevnd
aruppskotinum av 1927. Hartil
er lógin altovmikið bygd yvir hin
gamla niðurtrakkaða og útslitna
sambandslestin.

Vón var tá um at koma okk-
um til ein betri skipaflota inn-
anfyri rimuliga tíð. At alt nú er
skotið út í hitt óvissa, kann
»Føroyatiðindi» takka sínari
trúnartatu sambandinum
fyri.

At trongdin til ein betri fiski-
skipaflota er stør sást best av
tí yvirliði, sum fiskiskapsnevndin
av 1926 legði fram fyri tingið í
fjór. Eftir tí hevur skipasýnið
ætlað skipini í 5 flokkar og av
okkara ca. 160 forur eru bert
10, tiggju skip í fyrsta
klassa og 34 í oðrum klassa;
men 78 í triða klassa. —
3. klassi er verst klassi fyri
farmaskip. — Í 4. klassa vóru
35 og í 5. klassa fimm skip,
skipini í hesum síðstu klass-
unum eru yvaleyst ovring at
eita Plimsollers.

Viðvíkjandi fólkarmunum í
okkara fiskiskipum er hitt ló-
liga rúmið (67 kubikfotur pr.
mann) til 16—18 manns so
dant til steðar, ta allir krókar
eru taldir við; men gólvflatin
— dýrkið — er í grundini
ikki stórri enn til 8 manns eftir
lógini, so hetta eru ólóglig rúm,
strangt tikið. Eitt annað er
hvát menn lata sær nýja við,
ta talan er um fiskidrift. Verri
enn alt er tað, at kabýssan er í
fólkarminum, tað er ótolu-
ligt; men á núverandi skipum
fest hon nývan út úr.

Hvat útreiðsluni til Grønlands-
ferðirnar viðvíkir, so skilja vit
einsvæl kaklið í »Føroyatiðindi»
og tað álvarsemi, sum bæði
kapteinurin á *verjuskipinum* og
innanríkisráðharrin leggja í mál-
ið.

Grundin til hina ófullkomnu
útgæðina bæði við matvøru og
olíu er nývan so mikið óænski
frá útgerðarmonnum, sum hon
er tann, at skipini eru ovlitil og
ovtrong. Tá eitt 60 tonsa skip
skal hava inni tað neyðurvuliga
salt — og tað má vera — og
olíu til motorin, so er ovlitil
pláss eftir til ivaleyst av mat-
vørum, uttan at hitt ovtronga
fólkarmúði verður tikið til
hjálp. Okkurt má tá sviða, og